

TEZĂUR LITURGIC
12 IUNIE
SF. IUSTIN POPOVICI

VIATA
SF. CUVIOS
ONUFRIE
CEL MARE

BELGRAD, 1974

Архимандрит ЈУСТИН Поповић

ЖИТИЈА СВЕТИХ

12. ЈУНИ

ЖИТИЈЕ ПРЕПОДОБНОГ ОЦА НАШЕГ ОНУФРИЈА ВЕЛИКОГ

Преподобни инок Пафнутије, који се подвизавао у једном од пустињожитељних манастира египатских, оставио нам је повест о томе како је пронашао у пустињи преподобног Онуфрија Великог и друге пустињаке. Своју повест он овако почиње:

Боравећи и побожно тихујући у моме манастиру, у мени се једнога дана појави жеља да одем у унутрашњу пустињу[1] и видим, има ли тамо неки инок који више од мене служи Господу. Уставши, ја узех мало хлеба и воде, и кренух на пут. Изађох из свог манастира, не рекавши ништа никоме, и упутих се у најдубљу пустињу. Путовао сам четири дана, не окусивши ни хлеба ни воде, и дођох до једне затворене пећине која је имала само једно мало прозорче. Ја проведох код прозорчета читав сат куцајући, и очекујући да ће неко по обичају монашком изаћи из пећине и дати ми поздрав у Христу. Али пошто не добих одговора, нити ми ко

отвори, ја сам отворих врата и уђох говорећи: благослови! И угледах у пећини некаквог старца који је седео и као спавао. Ја поново рекох: благослови! и додирнух његово раме с намером да га пробудим, но оно беше као прах; и опипавши тело његово, ја нађох да је умро пре много година. Угледавши хаљину где виси на зиду, ја је додирнух, и она се у мојој руци претвори у прашину. Ја онда скидох са себе мантију, покрих њоме тело умрлога и, ископавши рукама раку у пешчаној земљи, погребох тело подвижничково са уобичајеним псалмопјенијем и молитвом, и са сузама. Затим, прихвативши се мало хлеба и воде, ја се окрепих, и преноћих крај гроба тога старца.

Сутрадан изјутра, сатворивши молитву, ја кренух у најунутрашњију пустињу. Путујући неколико дана ја наиђох на другу пећину, и угледах пред њом трагове ногу људских, и помислих да неко живи у тој пећини. Закуцах на врата, и пошто не добих одговора ја уђох у пећину. Но не нашавши тамо никога, изиђох напоље, помишљајући у себи да ту вероватно живи неки слуга Божји који је у то време отишао мало у пустињу. И ја реших да ту причекам тог слугу Божјег, пошто сам желео да га видим и поздравим у Господу. И проведох цео дан у очекивању, непрестано појући псалме

Давидове. А то место беше врло лепо; ту се налажаше урмина палма са родом и мали извор воде живе; и ја се веома дивљах лепоти тога места, желећи да и сам ту живим, када би то било могуће.

Када се дан стаде клонити к вечеру, ја угледах стадо бивола које иђаше к мени, и усред стада - слугу Божјег (то беше Тимотеј Пустиињак).[2] Када се стадо приближи мени, угледах човека без одеда, који наготу тела свог покриваше власима. Пришавши месту где сам ја стајао, он ме загледа, па мислећи да сам дух и привиђење он стаде на молитву, јер су га на том месту многи нечисти дуси кушали привиђењима, као што ми после он сам исприча о томе. А ја му рекох: Што се плашиш, слуго Исуса Христа, Бога нашег? Погледај и види стопе моје, и знај да сам ја такав човек као и ти; опипај ме и увери се да сам ја тело и крв.

Пошто ме је неко време посматрао и уверио се да сам стварно човек, он се успокоји, па заблагодари Богу и рече: Амин. Затим ми приђе, загрли ме и уведе ме у своју пећину, и понуди ми урме и чисту воду са извора, и сам се прихвати због мене. И упита ме: Како си овамо дошао, брате? - А ја, излажући му своје мисли и намере, одговорих: Желећи да видим Христове слуге што се у овој пустињи подвизавају, ја

изиђох из свог манастира и допутовах овамо; и Бог ми испуни жељу, јер ме удостоји видети твоју светост. - Затим га ја упитах, рекавши: Како си ти, оче, дошао овамо? колико се година подвизаваш у овој пустињи? чиме се храниш и зашто идеш наг, не одевајући се ничим?

Онда ми он стаде казивати следеће: Најпре сам живео у једној од тиваидских киновија,[3] проводећи монашки живот и усрдно служећи Богу. Рукодеље ми беше ткање. Али се у мени појави помисао који ми говораше: изађи из општежића и живи сам, и труди се подвизавајући се, да би примио од Бога велику награду; јер ти можеш од труда руку твојих не само хранити себе, него и ниште хранити и странствујућу братију збрињавати. - С љубављу послушавши овај мој помисао, ја изиђох из братства, начиних келију себи у близини града и упражњавах моје рукодеље. И имађох довољно што ми треба за живот, јер сам зарађивао трудом руку својих. К мени долажаху много по моје рукотворине и доношаху све што ми треба; давах уточиште и путницима, а преостатке раздавах ништима и невољнима. Но моме животу позавиде непријатељ наш, ђаво, који увек војује против свију: желећи да уништи трудове моје, он стави једној жени мисао у душу, да дође к мени ради мог рукодеља; и она

дође и наручи платно, које ја израдох и предадох јој. Потом ме она замоли да јој начиним и друго платно; и међу нама се развеза разговор и слободније понашање; и зачевши грех, ми родисмо безакоње; и проведех с њоме шест месеци, грешећи све време. Затим помислих у себи да ме данас или сутра може снаћи смрт, и ја ћу отићи у вечну муку. И рекох себи: Тешко мени, душо моја! Боље ти је да бежиш одавде, да би побегла од греха и уједно с тим од вечне муке! - Стога оставивши све, ја тајно побегох оданде и дођох у ову пустињу; и стигавши до овог места, ја нађох ову пећину, извор и урмину палму која има дванаест грана; и сваког месеца по једна од грана рађа ми толико рода, да ми је то доста за исхрану у току тридесет дана. А када се заврши месец и уједно с тим род на једној грани, онда сазрева друга грана. И тако се, благодаћу Божјом, храним, и ништа друго немам у својој пећини. И одећа моја од дугог времена оветша и распаде се потпуно; и након много година (јер већ тридесет година боравим у овој пустињи) израстоше на мени длаке, као што видиш, и оне ми служе место одеће покривајући моју наготу.

Чувши ово од тог подвижника, прича Пафнутије, ја га упитах: Оче, у почетку твојих подвига на овом месту, да ли те је што ометало

или не? - Он ми одговори: Претрпео сам безбројне нападаје од демона. Много пута они су ступали у борбу са мном, али ме нису могли савладати, јер ми је благодат Божја помагала; одолевао сам им крсним знаком и молитвом. Осим вражјих нападаја, мојим подвизима сметала је још телесна болест, јер сам силно патио од стомака, да сам и на земљу падао од страшних болова; и нисам могао стојећи вршити обичајне молитве, него сам, лежећи у својој пећини и ваљајући се по земљи, обављао молитвено правило са великом муком, и нисам имао снаге ни да изађем из пећине. Молио сам се милосрдном Богу, да ми због болести подари опроштај грехова мојих. Једном, када сам седео на земљи и грчио се од болова у стомаку, ја угледах пред собом чеснога мужа који је стајао и питао ме: Од чега болујеш? - Ја му једва могах одговорити: Болујем, господине, од стомака. - Он ми рече: Покажи ми где те боли. - Ја му показах. А он пружи руку своју, метну длан свој на болесно место, и ја се тог часа исцелих. Он ми онда рече: Ето си здрав, не греши више, да ти не буде горе, него служи Господу Богу свом од сада и до века. - И од тога времена, хвала Богу, ја више не болујем, благодарећи Бога и славећи милосрђе Његово.

У таквом разговору, вели Пафнутије, ја проведох са тим преподобним оцем скоро сву ноћ. Изјутра устадосмо на обичајну молитву. А кад се раздани, ја много молих тог преподобног оца, да ми допусти да живим поред њега или бар негде засебно у његовој близини. А он ми рече: Ти, брате, нећеш моћи овде поднети демонске напасти. - И са тог разлога он не пристајаше да останем код њега. Затим га молих да ми каже своје име. И он рече: Име ми је Тимотеј. Помињи ме, љубљени брате, и моли за мене Христа Бога, да до краја излива на мене Своје милосрђе, којег ме удостојава. - А ја, каже Пафнутије, припадох к ногама његовим, просећи га да се моли за мене. Он ми рече: Владика наш Исус Христос нека те благослови, и нека те заклони од сваког искушења ђавољег, и нека те води правим путевима, да би ти несметано прешао к светима Његовим.

Благословивши ме, преподобни Тимотеј ме отпусти с миром. Ја примих из његових руку урме за пут, захватих у свој суд воду са извора, па поклонивши се светом старцу том, одох од њега, славећи и благодарећи Бога што ме удостоји да видим таквог угодника Његовог, да се користим речима његовим и да добијем благослов од њега.

Враћајући се отуда, након неколико дана дођох у пустињски манастир, и задржах се у њему да се одморим и проведем неко време. Са тугом сам размишљао и говорио себи: Какав је мој живот? какви су моји подвизи? мој живот није ни сенка према животу и подвизима овог угодника Божјег кога видех. - У таквом размишљању проведех не мало дана, желећи да у богоугађању подражавам тог праведног мужа. Благодарех милосрђу Божјем, које ме је подстицало да се бринем о души својој, ја се нисам лењио да поново кренем у унутрашњу пустињу, и то непроходним путем где живи варварски народ, звани Мазик. Ја сам свим срцем желео да дознам, има ли и други такав пустнњак који служи Богу, да га пронађем и добијем од њега оно што је корисно по моју душу.

Полазећи на предузети мноме пустињски пут, ја узех са собом мало хлеба и воде, који ми трајаху не дуго. А кад ми нестаде хлеба и воде, ја се сневеселих; но ипак сокољох себе и путовах четири дана и четири ноћи без хране и пића; онда веома изнемогох телом и, павши на земљу, очекивах смрт. Тада угледах мужа светолика, прекрасна и пресветла, где приђе к мени, метну ми руку своју на уста, и постаде невидљив. И ја тог часа осетих у себи снагу, и више нисам био

ни гладан ни жедан. Уставши, ја продужих путовање у унутрашњу пустињу, и тако проведох још четири дана и четири ноћи без хране и пића; али опет стадох изнемогавати од глади и жеђи. Подигавши руке к небу, ја се помолих Господу, и понова видех онога мужа, који ми приђе, додирну руком својом уста моја, и постаде невидљив. Од тога ја опет добих велику снагу, и наставих пут. У седамнаести дан мога путовања ја стигох до неке високе горе. Уморан, ја седох у подгорју да се одморим. Утом угледах издалека мужа који је ишао к мени, изгледа врло страшног; сав је био обрастао у густе длаке као звер, и био је бео као снег, јер од старости беше оседео. Коса и брада досезаху му до земље, и као одећа покриваху му тело; бедра му беху препасана лишћем од пустињског биља. Када видех да се овај муж приближава к мени, ја се препадох и утекох на стену што беше на врху горе. А он, дошавши до тог подгорја, седе у хладу да се одмори, јер се беше уморио од силне жеге, а и од немоћи старачке. Погледавши на гору, он угледа и повика к мени говорећи: Сиђи к мени, човече Божји, јер сам и ја човек као ти; живим у овој пустињи Бога ради.

Чувши то, вели Пафнутије, ја свесрдно похитах к њему и падох му пред ноге. А он ми рече: Устани, сине мој! Та и ти си слуга Божји и

пријатељ светих Његових; име ти је Пафнутије. - Ја устадох, а он ми нареди да седнем, и ја с радошћу седох близу њега. Онда га ја усрдно молих, да ми каже своје име и исприча свој живот, како у пустињи борави, и колико је времена ту. А он, видећи да га усрдно молим, стаде ми казивати о себи, говорећи овако:

Име ми је Онуфрије; у овој пустињи живим шездесет година, лутајући по горама, и не видех ни једнога човека, сем што тебе сада видим. Раније сам живео у једном чесном манастиру, званом Ерити, близу града Хермопоља у Тиваидској области. У том манастиру има стотину братије; сви су они једнодушни, проводећи заједнички живот сложено у великој љубави у Господу нашем Исусу Христу. Заједничка им је храна и одећа; проводе испоснички живот у побожном тиховању и миру, славећи доброту Господњу. У детињству свом ја сам тамо, као почетник, упућиван и поучаван од светих отаца усрдној вери и љубави према Богу и уставима монашког живота. Слушао сам их како разговарају о светом пророку Божјем Илији кога је Бог крепио да живи у пустињи постећи се, и о светом Претечи Јовану коме никада нико од људи не беше сличан, и о његовом животу у пустињи све до дана његовог јављења Израиљу.

Слушајући све то, ја сам питао свете оце: Шта, дакле, јесу ли они што се у пустињи подвизавају већи од вас у очима Божјим? - Одговарајући, они ми говораху: Да, чедо, они су већи од нас; јер ми свакодневно виђамо један другог, и саборно вршимо с радошћу црквено богослужење; ако смо гладни, имамо готов хлеб; исто тако ако смо жедни, имамо готову воду; ако се деси коме од нас да се разболи, братија га дворе, јер сви заједнички живимо, и један другог помажемо и служимо ради љубави Божје. А они што у пустињи живе, лишени су свега тога. Ако кога од пустиножитеља снађе туга, ко ће га утешити? у болести - ко ће му помоћи и послужити? ако Сатана нападне на њега, где ће он наћи човека да му ум ободри или посаветује, када је он сам самцит? и ако не буде хране у њега, где ће је лако набавити? исто тако и када ожедни, нема воде у близини. Тамо, чедо, предстоји несравњено већи труд него нама који живимо у заједници: јер који се одају пустињачком животу, ревносније служе Богу, предају се најстрожијем посту, великодушно подносе глад, жеђ, подневну жегу и ноћну хладноћу, снажно одбијају нападе невидљивог непријатеља и приморавају себе на све могуће начине да га победе, и усрдно се старају да прођу тесан и тужан пут што води у царство

небеско. Због тога им Бог шаље свете анђеле, који им храну доносе, воду из камена изводе, и толико их укрепљују да се на њима збивају речи пророка Исаије који говори: Који се надају Господу, добиће нову снагу, окрилатиће као орлови, трчаће и неће сустати (Ис. 40, 31). А ако се неко од њих и не удостојава да очигледно види анђеле, он се у сваком случају не лишава њиховог невидљивог присуства, и они га чувају на свима путевима његовим, штите га од нападаја вражијих, помажу му у делањима његовим, и молитве његове приносе Богу. Ако кога од пустињака задеси нека неочекивана напаст вражија, он пружа руке своје к Богу, и одмах му се шаље помоћ с неба, и све се напасти распрштавају због чистоте срца његова. Зар ниси слушао, чедо, шта Свето Писмо говори: Бог не оставља оне који Га траже, и неће свагда бити заборављен убоги, и трпљење невољних неће нигде пропасти (Пс. 9, 19); завикаше ка Господу у тузи својој, и избави их из невоље њихове (Пс. 106, 6); јер Господ свакоме даје према труду који човек узима на себе Господа ради. Блажен је дакле човек који твори вољу Господњу на земљи; јер таквоме анђели служе, ма да невидљиво; и чине да се радује духовном радошћу, и укрепљују га сваког часа док се налази у телу.

Све то слушајући у своме манастиру од светих отаца, ја - смирени Онуфрије осетих у души и срцу сласт слађу од меда, и чињаше ми се да се налазим у неком другом свету: јер се у мени појави неодољива жеља да идем у пустињу. И ја, уставши ноћу и узевши мало хлеба за четири дана, изиђох из манастира полагајући сву наду на Бога, и кренух путем што води на гору, са намером да одатле идем у пустињу. И чим стадох улазити у пустињу, угледах испред себе лучу блиставе светлости. Уплашен силно, ја стадох, и већ почех помишљати да се вратим у манастир. Међутим, луча светлости ми се приближи, и ја чух из ње глас који ми говораше: Не бој се! Ја сам анђеоло који ходим с тобом од рођења твог, јер сам од Бога додељен теби, да те чувам; и сада ми је наређено од Господа, да те водим у ову пустињу. Буди дакле савршен и смирен срцем пред Господом, и с радошћу Му служи, а ја нећу одступити од тебе све док ми Саздатељ не нареди да узмем душу твоју.

Рекавши то из светле луче, анђеоло пође испред мене, а ја му радостан следовах. Пошто прођосмо шест до седам милиарија,[4] ја угледах изврсну пећину, и луча анђелске светлости ишчезе из мојих очију. Приближивши се пећини, ја зажелех да дознам, има ли неког човека у њој. Дошавши до врата, ја по монашком обичају

викнух: благослови! - И угледах старца, чесна и световидна изгледа; из његовог лица и погледа лијаше се велика благодат Божја и духовна радост, које беху у њему. Угледавши га, ја брзо падох пред ноге његове и поклоних му се. А он, подигавши ме руком својом, пољуби ме и рече: Јеси ти брат Онуфрије, мој сатрудник у Господу? Уђи, чедо, у моје обиталиште. Бог нека ти је помоћник; пребивај у звању свом, творећи добра дела у страху Божјем.

Ушавши у његову пећину, ја проведех с њим не мало дана, и труђах се да се научим од њега врлинама његовим, што и постигох, јер ме он научи уставу пустињачког живљења. Када старац увиде да је дух мој већ просвећен за појимање дела угодних Господу нашем Исусу Христу и за неустрашиво противстајање тајним војевањима врага и страшилима, које пустиња има, он ми рече: Хајде, чедо, да те водим у другу пећину, која се налази у унутрашњој пустињи, да у њој сам живиш и подвизаваш се у Господу, јер те Господ промислом Својим зато и посла овамо, да будеш житељ унутрашње пустиње.

Рекавши то, он ме узе и поведе у најдубљу пустињу; путовали смо четири дана и четири ноћи. Најзад петогa дана нађосмо малу пећину. Тада ми онај свети муж рече: Ово је место које ти Бог уготови да се настаниш у њему. - И

проведе старац са мнош тридесет дана, поучавајући ме добрим делима. А по истеку тридесет дана, остављајући ме Богу, он отиде у своје обиталиште. И од тада он долажаше к мени једанпут годишње; и тако ме је посећивао сваке године све док се не престави к Богу. А кад последње године, по обичају свом, дође к мени, он се престави ка Господу. Ја много плаках за њим, и погребох тело његово близу мог жилишта.

После тога ја, смирени Пафнутије, упитах га: Оче свети, јеси ли многе труде узео на себе у почетку, по доласку свом у ову пустињу? - Блажени старац одговори ми: Веруј ми, возљубљени брате, ја узех на себе тако тешке труде, да сам много пута очајавао за свој живот, мислећи да сам близу смрти: изнемогавао сам од глади и жеђи, јер спочетка нисам имао ништа ни да једем ни да пијем, сем што сам налазио неко пустињско зеље и њиме се хранио, а жеђ сам своју расхлађивао само небеском росом; дању ме је пекала сунчана жега, а ноћу сам се смрзавао од хладноће, и тело ми се квасило од росе небеске. И шта све нисам претрпео? и какве све трудове нисам узимао на себе у овој непроходној пустињи? Немогуће је испричати све трудове и подвиге, а и не треба објављивати оно што је човек дужан ради љубави Божје

радити насамо. Благи Бог, видећи да сам се сав предао испосничким подвизима и душу своју унео у гладовање и жеђовање, нареди анђелу Своме да се брине о мени и да ми сваки дан доноси по мало хлеба и по мало воде ради укрепљења тела мог. Тако ме је анђео хранио тридесет година. А по истеку тих тридесет година Бог ми удеси обилнију исхрану, јер близу моје пећине обрете се урмина палма са дванаест грана: свака грана одвојено од других доносила је род свој, једна једног месеца, друга другог, и тако свих дванаест редом за дванаест месеци. Када се завршавао један месец, завршавао се и род на једној грани; наступањем другог месеца, настајао је род на другој грани. Поред тога, по заповести Божјој потече у близини мојој и мали извор живе воде. И ево већ других тридесет година ја живим у таквом изобиљу, јер понекад једем хлеб што ми анђео доноси, а понекад се прихватим урми и пустињског зеља, које ми је, по устројству Божјем, слатко као мед, и пијем воду са извора, благодарећи Бога. А више свега храним се и напајам слатко речима Божјим, као што је писано: Не живи човек о самом хлебу, него о свакој речи која излази из уста Божијих (Мт. 4, 4). Брате Пафнутије! ако усрдно испуњаваш вољу Божју, Бог ће ти послати све што ти треба; јер је у Светом Еванђељу казано:

Не брините се говорећи: шта ћемо јести, или шта ћемо пити, или чиме ћемо се оденути? Јер све то незнабошци ишту; а зна то и отац ваш небески да вама треба све то. Него иштите најпре царства Божјега и правде његове, и ово ће вам се све додати (Мт. 6, 31-33).

Када преподобни Онуфрије говораше све ово, ја се, вели Пафнутије, дивљах његовом чудесном житију. Затим га опет упитах, говорећи: Оче, откуда се причешћујеш Пречистим Тајнама Христовим у суботу и недељу? - Он ми одговори: Анђео Господњи долази к мени и доноси Пречисте Христове Тајне и причешћује ме. И не само к мени долази анђео са Божанственим Причешћем, него и ка осталим подвижницима који Бога ради живе у пустињи и не виде лица човечјега; причешћујући их, он их испуњује неисказаним весељем. Ако пак неко од пустињака зажели да види човека, онда га анђео узима и узноси к небесима да види свете и развесели се; и просвећује се душа таквога пустињака као светлост, и радује се душом што се удостојио видети небеска блага, и заборавља све труде своје којих се подухватао у пустињи. А када се пустињак врати на своје место, онда стане још усрдније служити Богу, надајући се да на небесима добије занавек оно што се удостојио видети.

О свему овом преподобни Онуфрије разговара са мном Пафнутијем у подножју оне горе где се сретосмо. Од таквог разговора са преподобним ја се испуних велике радости, па заборавих и на све труде мучног путовања мог, праћеног глађу и жеђу. Укрепивши се духом и телом, ја рекох: ја сам блажен што се удостојих видети тебе, свети оче, и слушати дивне и слатке речи твоје. - А он ми рече: Устанимо, брате, да идемо моме обиталишту. - И уставши, кренусмо. А ја, каже Пафнутије, не престајох дивити се благодати преподобнога старца. Пошто пређосмо две или три милиарије, ми стигосмо до чесне пећине светога. У близини пећине беше изврсна палма и тецијаше мали поток живе воде. Зауоставивши се код пећине, преподобни се помоли Богу. А кад заврши молитву рече: Амин. Затим седе, па понуди и мене да седнем поред њега. И разговарасмо, казујући један другоме добра Божија. А када се дан стаде клонити к вечеру и сунце нагињати западу, ја угледах између нас чист хлеб и воду. И рече ми блажени муж онај: Брате, прихвати се хлеба што је пред тобом и воде, да се поткрепиш, јер видим да си изнемогао од глади и жеђи и од путних напора. - Ја му одговорих: Жив Господ мој! нећу јести и пити сам, већ само заједно с тобом. - Но старац не пристајаше да

једе; ја га дуго мољах, и једва га умолих да испуни моју молбу. Онда узесмо хлеба, преломисмо га и једосмо досита а хлеб нам и претече. Затим се написмо воде, заблагодарисмо Богу, и сву ту ноћ проведосмо у молитви.

А када свану дан, ја приметих да се лице преподобнога изменило после јутарњег молитвеног појања, и уплаших се. Схвативши то, он ми рече: Не бој се, брате Пафнутије, јер Бог, милосрдан према свима, посла те к мени да погребеш тело моје, пошто ћу ја данас завршити свој привремени живот и прећи на бесконачни живот ка Христу мом у вечни покој. - А беше тај дан дванаести јуни; и завешта преподобни Онуфрије мени, Пафнутију, говорећи: Возљубљени брате, када се вратиш у Египат спомињи ме пред братијом и пред свима хришћанима.

А ја му, вели Пафнутије, рекох: Оче свети, ја бих желео да по твом одласку из тела обитавам овде на твом месту. - Преподобни ми на то одговори: Чедо, није те Бог послао у ову пустињу ради тога да се у њој подвизаваш, него да видиш слуге Божије, па да се онда вратиш натраг и причаш о врлинском животу њиховом братији, ради душевне користи слушаца а у славу Христа Бога нашег. Стога иди, чедо, у Египат, к својем манастиру и ка другим

манастирима, и причај шта си у пустињи видео и чуо; и причај такође и оно што ћеш тек видети и чути; сам пак подвизавај се у добрим делима, служећи Христу Богу.

Када преподобни то рече, ја падох к чесним ногама његовим говорећи: Благослови ме, свечесни оче, и помоли се за мене да стекнем милост пред Богом; помоли се за мене, да ме Спаситељ удостоји видети твоју светост и у будућем веку као што ме удостоји видети те у овом животу. - Преподобни Онуфрије ме подиже са земље и рече ми: Чедо Пафнутије, Бог те неће ожалостити него ће испунити молбу твоју; и благословиће те, и утврдиће те у љубави Својој, и просветиће умне очи твоје ка боговиђењу, и избавиће те од сваког пада и лукавства ђавољег, и довршиће у теби почето добро дело; крилиће те анђели Његови на свима путевима твојим и чуваће те од невидљивих непријатеља, да они не би нашли ништа због чега би те оптужили пред Богом у часу грозног испитивања.

После тога преподобни отац ми даде последњи целив у Господу; па се стаде молити Богу са многим сузама и уздасима. Преклонивши колена и дуго се помоливши, он леже на земљу и изговори последњу реч своју: У руке Твоје, Боже, предајем дух мој! - И кад изговараше ове речи, њега обасја с неба дивна

светлост; и при сијању ове светлости, преподобни весела лица испусти дух свој.[5] И одмах се чу у ваздуху глас анђела који су певали и благосиљали Бога; јер они, узевши душу преподобнога, с радошћу је узношаху ка Господу.

А ја, вели Пафнутије, стадох плакати и ридати над чесним телом оца, кога недавно обретох и тако га се брзо лиших. Затим свукох са себе мантију, скидох поставу с ње, и поставом покрих светитељево тело, а мантију обукох, да се не бих наг вратио к братији. Нађох и камен велики који беше издубљен као гроб, не рукама људским него промислом Божјим, и у њега положих свето тело великог угодника Божјег уз прописано псалмопјеније. Затим накупих много ситног камења и њиме покрих свето тело.

После свега ја се стадох молити Богу, да ми допусти да живим на том месту. И хтедох да уђем у ту пећину, но тог часа пећина се на моје очи сруши, палма која је хранила светитеља, ишчупа се из корена, и извор живе воде пресуши. Видевши све то, ја разумех да Богу није по вољи да ја живим тамо.

Намеравајући да кренем на пут, ја поједох парчад хлеба, преосталу од јуче; исто тако попих и воду што беше остала у суду; па опет подигавши руке и очи к небу, ја се помолих

Богу. Потом угледах оног истог мужа, кога сам раније видео путујући по пустињи; то беше онај исти муж који је, укрепивши ме, ишао испред мене. Одлазећи са тог места, ја сам веома туговао што се нисам удостојио да светог Онуфрија дуже гледам међу живима. Но потом размисливши, ја се опет обрадовах душом што се удостојих насладити се светом беседом његовом и добити благослов из уста његових. И тако путовах славећи Бога.

После четири дана хода ја наиђох на једну келију која је била високо на подгорју са пећином. Ушавши у њу, ја никога не нађох; и поседех мало размишљајући у себи: да ли ко живи у овој келији, ка којој ме доведе Бог? Док ја тако размишљах, уђе свети муж, сав сед, изгледа необичног и дивног, обучен у одећу од палмовог лишћа. Угледавши ме, он ме одмах упита: Јеси ли ти брат Пафнутије што погребе тело преподобног Онуфрија? - А ја разумевши да је то њему Богом откривено о мени, припадох к ногама његовим. Он, тешећи ме, рече ми: Устани, брате! Бог те удостоји да будеш пријатељ светима Његовим; јер ја од промисла Божјег сазнадох за твој долазак к мени. Ја ћу ти, возљубљени брате, открити о себи да сам у овој пустињи ево шездесет година, и за то време

не видех човека који би дошао к мени, сем братије која овде са мношћом обитава.

Док ми тако разговарасмо, уђоше три друга света старца, слична првоне, и одмах ми рекоше: Благослови, брате! Ти си брат Пафнутије, наш сатрудник у Господу. Ти си погребано тело светог Онуфрија. Радуј се, брате, што се удостоји видети велику благодат Божју. Господ нас обавести о теби да ћеш данас доћи к нама, и нареди ти да један дан проведеш с нама. Ево ми већ шездесет година боравимо у овој пустињи, живећи сваки одвојено; а у суботу према недељи сабирамо се овде. Ми нисмо видели човека, сем што тебе сада видимо.

Пошто поразговарасмо о преподобном оцу Онуфрију и о другим светима, након два часа ти ми старци рекоше: Узми, брате, мало хлеба и поткрепи се, јер си дошао издалека, и треба да се узрадујемо с тобом. - И уставши, једнодушно сатворисмо молитву к Богу, и угледасмо пред собом пет чистих хлебова, веома укусних, меких и врућих, као да су тог часа испечени. Потом ти оци принесоше још штошта од плодова земаљских. И севши заједно, стадосмо јести. И рекоше ми старци: Ето ми, као што ти казасмо, боравимо шездесет година у овој пустињи, и свагда нам се по наређењу Божјем невидљиво доносе само четири хлеба; а сада, зато што си ти

дошао к нама, би послан и пети хлеб. Непознато нам је откуда се доносе ови хлебови, но сваки од нас, улазећи у своју пећину, сваки дан налази у њој по један хлеб. А када се сабирамо овде уочи недеље, то налазимо овде четири хлеба, свакоме по један.

Пошто једосмо, ми устадосмо и заблагодарисмо Богу. Међутим, сутон се стаде хватати и приближаваше се ноћ. Ми онда, ставши на молитву у суботу вече, проведосмо сву ноћ без спавања, молећи се до сванућа у недељу. А када се раздани, ја стадох усрдно молити те свете оце да ми допусте да останем с њима до смрти своје. Но они ми рекоше: Није воља Божја да ти обитаваш с нама у овој пустињи, него је потребно да идеш у Египат, да би обавестио христољубиву братију о свему што си видео, у спомен наш и на корист слушаоцима.

Када ми они то рекоше, ја их молах да ми кажу своја имена. Али они не хтедоше да ми их кажу. Ја их и после тога опет врло дуго и веома усрдно молах, али моја молба остаде без успеха. Они ми само ово рекоше: Бог који све зна, зна и наша имена. А ти нас, брате, помињи, и моли се за нас, да се удостојимо видети један другог у вишњим насељима Божјим. Старај се, возљубљени, што више можеш да избегаваш

искушења и саблазни света, да не будеш посрамљен од њих, јер су многе одвукли у погибао. - Саслушавши ове речи од тих преподобних отаца, ја падох к ногама њиховим и, добивши благослов од њих, кренух с миром Божјим на пут свој. Ти ми оци прорекоше неке ствари, које се стварно и збише.

Изишавши отуда, ја путовах један дан у правцу најунутрашњије пустиње. Дошавши до неке пећине, крај које беше извор живе воде, ја седох да се одморим и насладим лепотом тога места. Јер то место беше веома лепо; околу извора било је много воћки, препуних родом. Пошто се мало одморих, ја устадох и прошетах између тих воћки, дивећи се изобилном роду њиховом и питајући се, ко ли је то дрвеће засадио овде. Било је ту разних воћки: палми, лимунова, јабука великих и дивних, смокава, бресака, винове лозе начичкане изврским гроздовима, и других разних плодородних дрвета; ово воће било је слађе од меда, и мирисало је као најлепши мирис, а извор који је туда протицао, заливао је воћке. Гледајући све то, мени се чинило да је то рај Божји.

Док сам се ја тако дивио чудесној красоти тога места. угледах четири благовидна младића који су ишли к мени далеко из пустиње, и беху препасани овчијим кожама. Када ми се

приближише, они рекоше: Радуј се, брате Пафнутије! - А ја, павши лицем на земљу, поклоних им се. Они ме подигоше, седоше са мном и стадосмо разговарати. Лица ових младића сијаху толико благодаћу Божјом, да ми се чинило да то нису људи него анђели који су сишли с неба. Они ми се веома обрадоваше, и узабравши воће, понудише ми да једем. И обрадова се срце моје због љубави њихове. И проведох код њих седам дана, хранећи се плодовима са оних дрвета. Између осталог ја их упитах: Како доспесте овде, и откуда сте? - Они ми одговорише: Брате, пошто те сам Бог посла к нама, то ћемо ти испричати наш живот. Ми смо из града Оксиринха;^[6] родитељи наши беху начелници тога града; желећи да нас науче књизи, они нас дадоше у једно училиште, и ми се брзо научисмо читању и писању. А када стадосмо изучавати више науке, код нас свију појави се заједничка и једнодушна мисао, јер нам је Господ помогао ка бољем: ми решисмо да изучавамо духовну мудрост. Од тога дакле времена, ми се сваки дан састајасмо и побуђивасмо један другог на усрђе ка служењу Богу. Имајући добру намеру у срцима својим, ми смислисмо да потражимо неко тихо усамљено место, па да тамо проведемо неколико дана у молитви, да бисмо дознали Божју намеру о нама.

Стога сваки од нас узео мало хлеба и воде, колико би нам било доста за седам дана, и изиђосмо из града. После неколико дана путовања ми стигосмо до пустиње, и када уђосмо у њу, спопаде нас ужас, јер угледасмо пред собом неког светлог мужа, који је блистао небеском славом. Он нас узео за руке, доведе нас овде на ово место, које видиш, и предаде нас врло старом мужу који служише Богу, и већ је шеста година како ми живимо овде. Са тим старцем проведосмо годину дана, и он нас учаше и упућиваше како да служимо Богу. По истеку године престави се ка Господу отац наш, и од тога времена ми смо овде сами. Ето, брате мили, ми ти испричасмо ко смо и откуда смо. У току ових шест година ми не окусисмо хлеба нити какве друге хране, сем воћа са ових воћки. Сваки од нас живи одвојено у безмолвију, у молитвеном самовању и тиховању. А када дође субота, ми се састајемо на овом месту, видимо се и тешимо у Господу. И пошто проведемо заједно два дана, суботу и недељу, опет се разилазимо сваки на своје место.

Чувши то од њих, каже Пафнутије, ја смирени упитах их: Где се причешћујете у суботу и недељу Божанским Тајнама пречистог Тела и Крви Христа, Спаситеља нашег? - Они ми одговорише: Ради тога се ми и сабирамо овде

сваке суботе и недеље, јер свети пресветли анђео, шиљан Богом долази к нама и даје нам Свето Причешће.

Ја се веома обрадовах, чувши то, и одлучих да останем код њих до суботе, да бих се и ја удостојио видети анђела светог и примити из његових руку Божанствено Причешће. И остадох тамо до суботе. А остадоше и они због мене на том месту, не разилазећи се у своја одвојена пребивалишта. И провођасмо ми те дане у славословљу Божјем и у молитвама, хранећи се воћем из врта и пијући воду са извора. А када стиже субота, рекоше ми те слуге Христове: Спреми се, љубљени брате, јер ће сада доћи анђео Божји и донети нам Божанствено Причешће. Ко се удостоји примити из његових руку Свето Причешће, томе се отпуштају сви греси и он постаје страшан демонима, и к њему се не може приближити сатанско искушење.

Док ми они то говораху ја осетих диван мирис, као од изврсног тамјана и најскупоценијих миомира, и чуђах се, јер никада нигде такав мирис нисам осетио. И упитах младиће: Откуда долази такав неисказан миомир? - Они ми одговорише: Приближава се анђео Господњи са Пречистим Тајнама Христовим.

И одмах ставши на молитву, стадосмо певати и славословити Христа Цара, Бога нашег. И гле, чудесна светлост обасја нас с неба, и ми угледасмо анђела Господња где силази с висине, блистајући као муња. И ја падох ничице на земљу од страха; и младићи ме подигоше, говорећи ми да се не бојим. И ја угледах где пред нама стоји анђео Божји у облику прекрасног младића, чију је лепоту немогуће описати; он држаше у руци свети путир са Божанственим Причешћем. Оне свете слуге Божје приступаху к њему један по један и причешћиваху се. После њих приступих и ја грешни и недостојни, са великим трепетом и ужасом, а уједно с тим и са неизрецивом радошћу, и удостојих се причестити се Пречистих Тајни Христових из руку анђела. За време причешћивања ја чух анђела где говори: Тело и Крв Господа Исуса Христа, Бога нашег, нека вам буде храном непролазном, весељем бескрајним и животом вечним. - А ми одговарасмо: Амин.

После светог причешћа ми добисмо благослов од тог преславног анђела. Затим он на наше очи узиђе на небеса, а ми, павши на земљу, поклонисмо се Богу, благодарећи Му за толику милост. У нашим срцима беше велика радост, те ми изгледаше да сам не на земљи него на небу; и

од велике радости духовне бејах као у заносу. Потом оне свете слуге Божје донесоше воће и поставише, и ми, седавши, прихватисмо се.

А кад субота прође и наступи ноћ, ми ту ноћ проведосмо без сна у псалмопојању и славословљењу Бога. У недељу пак опет се удостојисмо оне исте благодати Божје као и у суботу: јер к нама дође на исти начин и у истом облику анђеол Божји, и причести нас, и испуни срца наша превеликом радошћу. А ја, осмеливши се мало, молих анђела Божјег да ми дозволи остати до краја живота мог на том месту са светим слугама Божјим. Но он ми рече: Није воља Божја да ти живиш овде; него Ти Бог наређује да одмах идеш у Египат и испричаш свој бротији шта си видео и чуо у пустињи, да би се и они потрудили проводити добар живот и угодити Господу Христу. Нарочито причај свима подробно о светом животу и блаженој кончини преподобног Онуфрија, кога си сахранио у камену. И кажи бротији све што си чуо из његових уста. А благо и теби што си се удостојио видети тако чудесна и дивна велика дела Божија, која се збивају на светима Његовим. Уздај се у Господа да ће и тебе уврстити у будућем животу међу оне свете које си видео и са којима си разговарао. Стога крени сада на свој пут, и мир Божји нека је с тобом!

Рекавши то, анђео узиђе на небо. А ја, вели Пафнутије, толико се испуних ужаса и уједно радости, да сав малаксах и падох на земљу као онесвешћен. Свете слуге Божје подигоше ме и утешише; затим принесоше воће које заједно једосмо, и благодарисмо Богу. После тога, опростивши се са светима, ја кренух на пут. Младићи чесни дадоше ми воће за пут и испратише ме око пет милиарија. Ја их молих да ми кажу имена своја. И казаше ми: први се звао Јован, други Андреј, трећи Иракламвон, четврти Теофил; и наложише ми да имена њихова кажем братији ради спомињања у молитвама. И ја их молих да ме помињу у молитвама својим. Онда понова давши један другоме целив у Господу, ми се растадосмо; они одоше у своје место, а ја продужих пут у правцу Египта.

Путујући пустињом ја бејах у исто време и жалостан и радостан: жалостан, јер се лиших лицегледања и слатког разговора са тако великим угодницима Божјим, којих није достојан сав свет; а радостан, јер се удостојих благослова њиховог и виђења анђела и божанственог причешћа из руку анђелских. Након путовања од три дана, ја наиђох на скит, у коме нађох два брата који се подвизаваху у отшелништву. И проведох код њих десет дана, и испричах им све што видех и чух у пустињи.

Они ме слушаху са великим умилењем и радошћу, и рекоше ми: Заиста си се, оче Пафнутије, удостојио велике милости Божије, јер ти Господ даде да видиш толике слуге Његове.

А и та два брата беху врлински и љубљаху Бога свим срцем. И они записаше све што чуше из мојих уста. Онда, поздравивши се са њима, ја отпутовах у свој манастир, а они записавши повест моју однесоше свима светим оцима и братији који живљаху у скиту. И сви, читајући и слушајући, велику корист добијаху по душу, и благосиљаху Бога који излива милост Своју на слуге Своје. Затим положише у цркви записану повест моју, да би је могли читати сви који желе, јер беше пуна духовне поуке и богомислија. А ја, најмањи слуга Пафнутије, достојан такве милости Божје, иако недостојан, објављујем свима и усмено и писмено оно што ми би наређено да објавим у славу Божију, и у спомен Божјих светитеља, и на корист онима који траже спасење души својој. Нека благодат и мир Господа нашег Исуса Христа буде с вама, молитвама светих и преподобних отаца наших који су Му угодили, сада и увек и кроза све векове. Амин.

НАПОМЕНЕ:

1. Египат је био омиљено место боравка многих подвижника. Манастири су се налазили како у Доњем тако и у Средњем Египту. Нарочито се славила у Египту пустиња Нитријска, која се налазила у Доњем Египту, и то дубоко иза реке Нила. - Унутрашња или Скитска пустиња лежала је на неколико дана хода даље од општежићних манастира. То је била дивља пешчана пустиња, у којој се ретко наилазило на изворе са водом; туда није било ни прокрченог пута, - путовало се према звездама.
2. Спомен његов празнује се овог истог дана.
3. Киновија значи општежиће (грчка реч: κοινος; = општи, и βιος = живот). Киновијама се називају општежићни манастири, у којима се братија издржавају од манастира, а зато сваки улаже свој труд у разна манастирска послушања, радове, послове.
4. Милиарија - римска миља, нешто око километра и по.
5. Преподобни Онуфрије упокојио се 400. године.
6. Град Оксиринх налазио се у Горњој Тиваиди. Био је чувен по побожности својих житеља; по сведочанству историчара Руфина

(живео у IV веку) он је имао у својим границама до десет хиљада девственика и до двадесет хиљада девственица. Данас је то насеље Бенезех.

7. Сирија - област на источној обали Средоземног Мора; поход учињен против Арапа.
8. Арабија - пространо југозападно полуострво Азије, одвојено од азијског копна Персијским Заливом и везано са копном на северној и западној страни равницама Сиријско-арабијске пустиње.
9. Унција има 70 грама.

